

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/147/2019
Identifikačné číslo spisu:	8113234431
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2021
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:8113234431.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Petra Melichera a členov senátu JUDr. Martina Vladíka a JUDr. Eriky Šobichovej, v spore žalobkyne: O. U., narodená XX. M. XXXX, bytom v G., O. X, právne zastúpenej: JUDr. Kristína Piovarčiová, advokátka, so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, proti žalovanej: G. Z., narodená XX. D. XXXX, bytom v A., XX, právne zastúpenej: AK - TARABČÁK s.r.o., so sídlom v Prešove, Hlavná 13, IČO: 36 859 109, o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 10 C 301/2013, konajúc o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. februára 2019 č. k. 7 Co 142/2018-251, takto

rozhodol:

Najvyšší súd dovolanie žalobkyne o d m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na úplnú náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom z 28. februára 2019 č. k. 7 Co 142/2018-251 Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 29. mája 2018 č. k. 10 C 301/2013-214 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“), ktorým súd prvej inštancie žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej určenia, že nadobudla vydržaním právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré pozostáva z jej práva prechodu cez pozemok žalovanej zamietol. Odvolací súd žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2. Odvolací súd v napadnutom rozsudku uviedol, že v zmysle zásad ustanovení § 379, § 380 a § 381 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalobkyne nie je opodstatnené. Podľa odvolacieho súdu sa vo veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, na ktoré odkázal. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd poukázal na skutočnosť, podľa ktorej

žalobkyňa parcelu č. XX, zapísanú na LV č. XX, katastrálne územie A. nadobudla dedením po nebohej W. R., zomrelej XX. T. XXXX, čoho dôkazom je uznesenie Okresného súdu Prešov z 19. júna 2006 vydané vo veci sp. zn. 26 D 493/2003, Dnot 94/2003. V čase nadobudnutia vlastníckeho práva žalobkyňou však už právo prechodu cez parcelu č. XX vo vlastníctve žalovanej dlhodobo vykonávané nebolo. Samotná žalobkyňa na pojednávaní konanom 14. mája 2014 uviedla, že po pozemku žalovanej sa malo prechádzať do roku 1965, kedy si žalovaná svoj pozemok ohradila až ku potoku a následne žalobkyňa, resp. jej právni predchodcovia na prechod po parcele č. XX využívali poľnú cestu. Ak parcela č. XX od roku 1965 na prechod neslúžila, žalobkyňa po tom, čo nadobudla vlastnícke právo k parcele č. XX ani nemohla fakticky vykonávať právo prechodu.

3. Ďalej odvolací súd uviedol, že vecné bremená v zmysle ustanovenia § 151o ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenia § 134 tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu teda možno nadobudnúť i vydržaním. Môže ho však nadobudnúť iba oprávnený držiteľ, t. j. ten, kto toto právo vykonáva pre seba a so zreteľom na všetky okolnosti je v dobrej viere, že má k veci právo (§ 130 ods. 1 OZ). V prejednávanej veci, aj za predpokladu hodnoverného preukázania splnenia všetkých podmienok potrebných pre vydržanie, k zavŕšeniu žalobkyňou tvrdeného procesu vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu došlo za účinnosti zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník. Osobami, ktoré takto mohli vydržaním nadobudnúť právo zodpovedajúce vecnému bremenu, boli právni predchodcovia žalobkyne a nie žalobkyňa. Navyše a to je potrebné osobitne zdôrazniť, na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu nestačí čisto faktický výkon tohto práva, ale oprávnený držiteľ musí toto právo vykonávať pre seba a byť v dobrej viere, že mu toto právo patrí. To nemôže byť v prípade, ak sa žalobkyňa, resp. jej právni predchodcovia domnievali, že pozemok je obecný a slúži na prechod aj iným občanom obce. V žalobe žalobkyňa poukázala, že na parcelu č. 89 bol prístup po obecnej ceste popred parcely žalovanej označené č. XX, č. XX a č. XX a to peši, vozom aj motorovým vozidlom. Rovnako uviedla, že časť tejto obecnej cesty pred parcelou č. XX si žalovaná zahradila z oboch strán až k potoku a pripojila ju k svojmu pozemku. V situácii, keď sa žalobkyňa, prípadne jej právni predchodcovia domnievali, že pozemok je obecný, nemohli sa domnievať a byť v dobrej viere, že k pozemku, ktorý je vlastníctvom žalovanej, práve im patrí právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Je nesporné, že parcela č. XX vo vlastníctve žalovanej od roku 1965 ako prechod neslúži. Tento stav teda trvá viac ako 50 rokov a žalobkyňa a ani jej právni predchodcovia od roku 1965 toto právo zodpovedajúce vecnému bremenu nevykonávajú. Ide pritom o právo podliehajúce premlčaniu, čo vyplýva z ustanovenia § 109 OZ, podľa ktorého právo zodpovedajúce vecnému bremenu sa premlčí, ak sa 10 rokov nevykonávalo. V dôsledku vznesenej námietky premlčania zo strany žalovanej nebolo možné žalobou uplatnené právo priznať, a to ani vtedy, ak by žalobkyňa preukázala existenciu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu nadobudnutého vydržaním zo strany jej právnych predchodcov. Právni predchodcovia žalobkyne boli dlhodobo nečinní a svoj prípadný nárok vyplývajúci zo žalobkyňou tvrdeného vecného bremena si na súde neuplatnili. Urobila tak až žalobkyňa podaním žaloby proti žalovanej 27. novembra 2013 na súde prvej inštancie. Takýto dlhodobý stav nečinnosti nemôže požívať ochranu spočívajúcu v tom, aby na vznesenú námietku premlčania prihliadnuté nebolo. Účelom premlčania je pobádať oprávnený subjekt k tomu, aby pod sankciou premlčania uplatnil svoje právo v ustanovených lehotách na príslušných orgánoch a aby tak donekonečna neodďaľoval požiadavku splnenia určitej povinnosti od povinného subjektu. Zmyslom tohto inštitútu je zvýšenie istoty v právnych vzťahoch, a to prípadne aj za cenu straty vynútiteľnosti práva. Premlčaním sa rozumie kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého nárok možno odvrátiť námietkou. Premlčanie je teda uplynutie času stanoveného v zákone na vykonanie práva, ktorý uplynul bez toho, že by právo bolo bývalo vykonané, v dôsledku čoho povinný subjekt môže čeliť súdnemu uplatneniu práva námietkou premlčania. Použitie tejto námietky má za následok zánik nároku patriaceho k obsahu práva, t. j. zánik jeho súdnej vymáhateľnosti v dôsledku čoho premlčané právo nemožno oprávnenému súdne priznať. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 387 CSP rozsudok ako vecne správny potvrdil.

4. Proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. februára 2019 č. k. 7 Co 142/2018-251 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) podala riadne a včas žalobkyňa dovolanie, v ktorom žiadala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) vyhovel jej dovolaniu. Žalobkyňa podané dovolanie odôvodnila v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

5. K podanému dovolaniu sa vyjadrila žalovaná, poukázala na procesné vady dovolania a uviedla, že žalobkyňa nesplnila predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) a písm. c) CSP a navrhla dovolaciemu súdu, aby podľa ustanovenia § 447 CSP dovolanie žalobkyne odmietol. Pre prípad, že by nedošlo zo strany dovolacieho súdu k odmietnutiu dovolania žalobkyne, navrhla, aby podľa ustanovenia § 448 CSP dovolací súd dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ustanovenie § 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (ustanovenie § 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (ustanovenie § 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (ustanovenie § 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (ustanovenie § 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (ustanovenie § 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ustanovenie § 432 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (ustanovenie § 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj ustanovenie § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod (sp. zn. 1 Cdo 17/2019, sp. zn. 2 Cdo 225/2018, sp. zn. 3 Cdo 142/2018, sp. zn. 4 Cdo 10/2018, sp. zn. 5 Cdo 9/2019, sp. zn. 7 Cdo 1/2018, sp. zn. 8 Cdo 94/2018). V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

8. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP). Dovolací súd v prvom rade uvádza, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Je potrebné však zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne iba tá právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Navyiac, z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná len právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami ide

o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov sa ešte neustálili (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu). V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť aj to, ako ju riešil odvolací súd, označením konkrétnych (odlišných, protirečiacich si) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolateľ je teda v takom prípade povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej konkrétnej právnej otázke rozhodoval rozdielne, resp. zaujal iné právne závery. Uvedené však v dovolaní žalobkyne absentuje.

9. Dovolacie dôvody uvedené žalobkyňou tak obsahovo a významovo nezodpovedajú požiadavkám pre vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 432 ods. 2 CSP. Ako už bolo zmienené, sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP. Z uvedeného je zrejmé, že nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (sp. zn. II. ÚS 172/03).

10. Najvyšší súd dospel k záveru, že argumentácia žalobkyne, týkajúca sa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, je nedostatočná a nie je v podanom dovolaní vymedzená spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § 431 až § 435 CSP. Uzavrel preto, že na podklade dovolania žalobkyne nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd odmietol podané dovolanie podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

11. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.